

grundig. Det er iøvrigt meget rigtigt, hvad han har bemærket, at det ikke er Bonden, hvorefter der her er Tale; det er netop Borgere, som ved den nuværende Lovgivning holdes i den sjæve Stilling, at de endnu ere en Bondestand, medens Grundloven skulde have havet dette Forhold. Vi ville i en Række af Aar have den Virksomhed at forandre paa Lovgivningen, for at bringe de almindelige Love til at fyldestgjøre Grundlovens Fordringer, og, naar det, som ganske rigtigt bemærket, er een af Grundlovens Fordringer, at der ikke skal være Stænder, saa maage de Love, paa Bunden af hvilke denne Standsforskjellighed i en saa væsentlig Grad ligger, forandres. Det ærede Medlem for Aalborg (Tillisch), som i dette Dieblik gjorde en Bemærkning, vilde, om det maatte lykkes ham at være Fæstebonde i nogle Aar, meget bedre begribe hele denne Stands Stilling og Vilkaar, end nu. Det er nemlig hovedsagelig en af de Aarsager, hvorfor det ærede Medlem behandler alle disse Sager, som jeg synes, fra et overmaade sjævt Standpunkt, at han for lidt er kommet til at sætte sig paa et andet Standpunkt end sit eget.

Det er en ganske mærkelig Ting, og det vil jeg bede det ærede Thing at lægge sig paa Hjerte, at vi nu, i dette Aar, 1852, ere ilav med at gøre det, som de lavere Stænder, navnlig Borgerstanden, ventede, at allerede Udviklingen i 1660 skulde skaffe dem. Dersom man vil læse de Indstillinger, som Borgerstanden dengang gjorde til Regjeringen, og som vare Udtrykket for, at det Gaab, de havde, skulde gaae i Opfyldelse med den Arvehylding, de gavede den regjerende Familie, saa ville De see, at vi nu først ere ilav med at fyldestgjøre disse Forhaabninger, der have bragt Danmark til at være et Arverige i den samme Families Baretægt, som endnu beklæder Thronen. Det er en ganske mærkelig Ting, og deri ligger en stor Tilskyndelse for os til at indfri et saa gammelt Ord. Jeg skal, uden iøvrigt at imodegaae de forffjellige Angreb, som ere gjorte paa § 9, saaledes som Fleertallet har foreslaaet den, blot henlede Opmærksomheden paa dens sande Betydning. Jeg er ganske enig i den Opfattelse, som gaaer ud paa, at der skal gives

Godseieren Alt, hvad han eier; man skal see at komme det saa nær, som man kan, og dersom det ærede Medlem her ved Siden af (Mourier) i denne Henseende kunde give noget som helst taaleligt Bidrag til nogensomhelst positiv Bestemmelse, saa skulde jeg være meget tilbøielig til at følge hans Anthyndinger; men jeg beeder de Herrer lægge Mærke til, at hans hele Tilværelse i denne Sag, som i de fleste, er en Negation (Latter). Han veed alt, hvad der ikke kan være til i Verden, og dersom vi skulde leve af det, han gjør, saa døde vi i Negation, saa hørte vi op at være til. Vi maage ved al Lovgivning lægge Mærke til, at dersom vi kun ville gøre det, som er fuldkommen rigtigt, saa kunne vi Intet gøre, thi vi kunne ikke sætte os paa Gudsdommens Standpunkt, men vi maage være tilfredse med at gøre det Menneffelige, og det er at blive paa Tilnærmelsens Gebeet. For at kunne dette i dette Dieblik, skulle vi ikke saa let, som det ærede Medlem, fare hen over Lovgivningen og Retsstilstanden. Det er ham nemlig om at gøre, at vise, at naar vi kun tage Hensyn til den maaskee endog moderateste, nybrugeligste Fortolkning af visse Lovbestemmelser, saa kunne vi ikke rokke ved dette Forhold og Intet gøre. Men Lovgivningen er ikke Retsstilstanden; Retsstilstanden er noget mere. (Mourier: Det er rigtigt.) Sid det ærede Medlem vilde have sagt, at det var feil. Retsstilstanden er den levende Lovgivning, den Lovgivning, som bevæger sig fremad efter den Fornuft, der har skabt den, til at blive hvad den er, og som kræver dens Udvikling i en vis Retning. Det, der saameget er bebrejdet Fleertallet, at det har sagt i dets indledende Bemærkninger, er ikke andet end dette: Lovgivningens nuværende Tilstand er en Usornuft ligeoverfor den Anvendelse, man har givet den, og den kræver derfor en Udvikling i en Retning, som staaer i Forbindelse med dens Fortid; men en Udvikling i en Retning, svarende til den fornuftige Tanke i denne dens Fortid, vilde være vrang, fordi Virkeligheden har forandret sig, og den fremtidige Udvikling, den maa faae, for at Fortidens fornuftige Tanke kan blive udviklet svarende til Forholdene, er af en anden Bessaffenhed. Man tilstiger ikke at fast-